

Xavérit és Torrest számos más kiemelkedő személyiség követte. Köztük is a leginkább említésre méltó jezsuita rendtársuk, Organtino Gneccchi-Soldi (1553), akit az atya halála után a Jézus Társaság új vezetőjéül neveztek ki az ázsiai térségbe. Továbbá Gáspár Vilela atya (1554), Francisco Cabral (1570), Padre Lorenzo Mesia (1584) és Alejandro Valignano vizitátor atya (1583), aki a Szentszék nevében érkezett a Távols-Keletre.

LUIS FROIS: ODA NOBUNAGA

Az 1550-es évek végére a Japán szétszabdaltó Onin-háború az utolsó szakaszába lépett és az időközben bekövetkezett gazdasági és kulturális fejlődésnek köszönhetően a szigetország a polgárháborúk felől egy új politikai egység felé tartott.⁸⁷ Japán belpolitikai konszolidálására tett lépések folyamatát Oda Nobunaga indította el.

Oda Nobunaga eredetileg kis daimjó volt Ovariban⁸⁸, aki 1560-ban megtámadta Tókai vidékének⁸⁹ legnagyobb daimjóját, Imagava Josimotót. Oda szétzúzta seregeivel Imagavát, miközben az a császári főváros, Kiotó felé tartott. Időközben Kiotóban meggyilkolták a 13. sógun, Jositerut, öccsének, Josiakinak azonban sikerült elmenekülnie, és 1567-ben menedéket kért Oda Nobunagánál.

A következő évben – a *bakufu* feltámasztásának címén – Oda bevonult Kiotóba, és sógunná tette Josiakit. Rövidesen azonban szembekerült vele és 1573-ban elűzte őt, megdöntve ezzel az 1333 óta fennálló Muromacsi-sógunátust.⁹⁰

1578-ban az „isten” Tennó felajánlotta Oda számára a sóguni méltóságot, ő azonban, hatalmas megdöbbenésre, visszautasította azt. Rendbontó lépésével Oda Nobunaga addig nem tapasztalt fordulatot hozott a japán történelemben: először fordult elő, hogy egy személy nem a császári felhatalmazásra, hanem tényleges politikai, katonai erejére támaszkodva legitimizálta a hatalmát. A császár utolsó politikai, hatalmi tisztsége, a legitimizáló szerep is a megszűnés felé tartott.⁹¹

⁸⁷ Jamadzi, 185.

⁸⁸ Aicsi prefektúra.

⁸⁹ Közép-Japán Csendes-óceánra néző része.

⁹⁰ Jamadzi, 185.

⁹¹ Szerdahelyi, 44.

Nippon portugál közvetítők általi gazdasági erősödése segítette Oda Nobunaga harcainak anyagi finanszírozását. A hadvezér hamar felismerte a „déli barbárok” adta gazdasági lehetőséget, s felettebb szoros viszonyt tartott fenn a portugálokkal.

A portugálok tisztában voltak a távol-keleti gazdasági helyzettel. Hamar felismerték, hogy a japán kereskedelem két alapvető pilléren nyugszik. Egyfelől az ország – egyedülállóként a Távol-Keleten – jelentős ezüstlelőhelyekkel rendelkezik, másfelől meghatározó jellegzetesség volt az óriási japán igény a kínai selyemtermékekre.⁹² Ezek után természetes lett volna, hogy a két ország között virágzó kereskedelem alakuljon ki. Ez azonban nem jöhetett létre, mert Japán nem ismerte el hűbérurának Kínát és a két ország közötti mindennemű kapcsolattartás lehetetlen volt. Sőt, Japánban a kapcsolatfelvételnek még a kísérletét is halállal büntették. Ez szükségessé tette, hogy az árucseré egy harmadik félen keresztül történjen meg. Az 1570-es évektől kezdve a portugálok a Kína és Japán közötti közvetítő kereskedelem fő lebonyolítói lettek.⁹³ Később persze lehetőség nyílt rá, hogy további országok csatlódjanak be a kínai–japán árucserébe, elvetve ezzel a portugál–holland és spanyol–holland távol-keleti háborúskodás magvait.

Oda Nobunaga egyik legfontosabb megfigyelése az volt, hogy a portugál kereskedők és hajókapitányok rendkívüli tisztelettel bánnak a jezsuita atyákkal. Ezen tapasztalatait felhasználva nyíltan kereszténypártoló politikát folytatott és engedélyt adott a jezsuita hittérítők zavartalan tevékenységére.⁹⁴

A látszat azonban csalt. A valláspolitikának egyetlen határozott célja volt csupán: letörni a régi hatalom makacs híveinek, a buddhista templomoknak a tekintélyét. Oda Nobunaga súlyos csapást mért a buddhista felekezetekre és szektákra, a portugálok pedig minden téren támogatták vallási agresszióját.⁹⁵

⁹² Szommer, 860.

⁹³ Azonban minden portugál hittérítés és gazdasági kapcsolatteremtés sikere ellenére a döntő változást Oda Nobunaga katonai sikereiben és hatalmának megszilárdításában a portugál puská jelentette, amivel Oda felszerelte hadseregét.

⁹⁴ Kiotóban és Adzucsiban keresztény templomok épültek, iskolák nyíltak, kórházak, árvaházak létesültek. A misszionáriusok nyomdagépeket hoztak Európából és latin szövegeket adtak ki, sőt szótárakat is nyomtattak. Kétségtelen, hogy a keresztényekben keresztül jutottak el a japánokhoz az akkori világ csillagászati, földrajzi, matematikai és orvostudományi eredményei.

⁹⁵ A teljesség kedvéért megjegyzendő, hogy a neki behódoló buddhista közösségek tiszteletét továbbra is fenntartotta. Ebből a szempontból Oda Nobunaga egyházpolitikája igen zavaros.

A misszionáriusok bátorítása Oda Nobunaga részéről tehát főképp érdekből történt.⁹⁶

Ha létezett európai személy, aki közel állt Oda Nobunagához, az a portugál misszionárius, Luis Frois (1532–1597) volt. Frois 1548-ban csatlakozott a jezsuita rendhez, japán misszióját pedig 1563-ban kezdte meg. 1569-re már Nobunaga személyes tanácsadója és egyetlen európai „barátja”: Oda Nobunaga személyes rezidenciáján, Gifuban kapott állandó szállást, ahol rövid ideig könyveket írt. Írásaiban a következőképpen festi le japán katonai diktátorát:

*Nobunaga feudális nagyúr, Nobuhide második fiaként született, aki Ovari királyság területeinek kétharmada fölött uralkodott. Amikor átvette az irányítást, a területeik (Tenka) fölött, körülbelül 37 éves lehetett. Közepes termetű ember, vékony, kicsit szakállas, határozott szavú, harcias beszédű, aki katonai feladatainak szenteli magát. Igen fontosnak tartja a tiszteletet, bíraskodásában pedig szigorú. Sohasem hagyja megtorlatlanul, ha valamely személy megsérti őt. Ugyanakkor néhány esetben kész rá, hogy emberséget és irgalmasságot mutasson. Keveset alszik, és rendkívül korai órán kel. Távol áll tőle a haszonlesés, döntéseiben titkolózó jellem. Eszes, aki rendkívüli módon ért a cselvetéshez. Mindig tettere kész. Habár néhanapján haragra gerjed, nem ez jellemzi a mindennapokban. Döntéseit egymaga hozza, és nem hallgatja meg vazallusai tanácsát, akik félik, és tisztelik őt. Nem iszik bort, és mértékletes az evésben is. Felettből határozott a tárgyalásaiban, aki dölyfösen ragaszkodik véleményéhez, és aki lekicsinylően bánik minden japán királlyal és herceggel, félvállról beszél velük, mintha csak valamelyik jobbágéhoz szólna.*⁹⁷

1582-ben (Tensó 10. éve) Oda Nobunagát hadjárat közben meggyilkolta egyik lázadó embere, Akecsi Micuhide. Gyilkosát azonban hamar utolérte a végzet: Oda Nobunaga legtehetségesebb embere, Tojotomi Hidejosi saját vezetése alatt egyesítette Oda korábbi híveit és folytatta az általa megkezdett stabilizációs politikát.

⁹⁶ Ugyanakkor vannak arra utaló bizonyítékok is, hogy Oda Nobunagára nagy hatással voltak a jezsuiták tulajdonságai. Elvégre ők voltak – ahogy Loyolai Ignác jellemezte őket – a Templomi Milícia „lovassága”, akiket ügyességük és tudásuk, valamint szilárd jellemük miatt választottak ki.

⁹⁷ Luis Frois: *Historia de Japón*. Editado por José Wieki. Biblioteca Nacional de Lisboa. Volumen II. Primera parte. C83-1569. Lisboa, 1976. folio 239.